

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Bevolkingstrends 2013

Nieuwkomers grote steden per saldo economisch sterker

**Jan Latten
Ingeborg Deerenberg
oktober 2013**

De grote steden zijn de laatste jaren weer gegroeid, vooral door een vestigingsoverschot. Het afgelopen decennium zijn er per saldo weer meer autochtonen en westerse allochtonen in de vier grote steden gaan wonen. Het totaal fiscaal jaarloon van vestigers is sneller toegenomen dan dat van de vertrekkers. Dat hangt samen met de veranderde samenstelling van de groepen in- en uitstromers.

1. Inleiding

De steden zijn in trek. Dat is lange tijd niet zo geweest. Vanaf de jaren zestig daalde het aantal inwoners van de vier grote steden sterk, ze verloren in korte tijd honderdduizenden inwoners (Latten, Bontje en Nicolaas, 2004; Bontje en Latten, 2005). Bovendien waren het vooral meer welgestelden die naar nieuwbouw buiten de stad verhuisden. De steden verpauperden in rap tempo. Een omvangrijke vestiging van immigranten uit niet-westerse landen vanaf de jaren tachtig remde de krimp weliswaar af, maar bracht geen welvarende inwoners naar de steden (Latten et al., 2006). Het beleid richtte zich daarom meer op nieuwbouw voor economische middengroepen om deze voor de stad te behouden. Er kwamen meer koopwoningen in bestaand bebouwd gebied maar ook uitbreiding op nieuwe VINEX-locaties binnen de gemeentegrenzen van de steden, zoals IJburg in Amsterdam. Vrijwel alle steden in Nederland groeien in dit millennium. Sinds 2008 trekt de groei van de grootste vier opvallend aan en is deze ook sterker dan in de rest van het land (Latten en Migchelbrink, 2011). Den Haag heeft onlangs weer zijn half miljoenste inwoner verwelkomd en Amsterdam eind 2012 de 800 duizendste. Aan de basis van de nieuwe groei ligt een gestegen vestigingssaldo. In de periode 1999 tot 2003 hadden de vier grote steden samen een positief vestigingssaldo van 14,3 duizend inwoners. Tussen 2006 en 2010 was dat 22,5 duizend, een stijging van 57 procent. Meer recente cijfers bevestigen het beeld van aanhoudende grootstedelijke aantrekkingskracht. Per saldo raken de grote steden meer in trek.

2. Achtergrond

Grote steden zijn rijk voorzien van culturele voorzieningen en opleidingsinstituten, bieden doorgaans hoogwaardige werkgelegenheid en vormen knooppunten in de infrastructuur. Opvallend groeiende steden hebben hun groei dan ook vaak grotendeels te danken aan toestroom van nieuwe inwoners. Vooral jonge mensen verhuizen naar de grote steden om te gaan studeren of te werken, voor immigranten zijn het belangrijke plaatsen van aankomst. Stedelijke regio's fungeren daarbij volgens Fielding als 'roltrap' in een loopbaan (Fielding, 1992). Wanneer eenmaal een hogere trede op de carrière ladder is bereikt zal men die stedelijke roltrap eventueel weer verlaten en verhuizen naar andere regio's. Dat concept is ook toepasbaar voor een wooncarrière binnen een stedelijke regio. Daarbij past het beeld van een toestroom van twintigers naar de stad zelf ter versterking van hun maatschappelijke positie en een uitstroom van gezinnen naar suburbane gemeenten waarbij vooral woningfactoren een rol spelen (De Jong en Fawcett, 1981). Gezinnen zullen

geneigd zijn de stad te verlaten als het aanbod aan geschikte woningen niet voldoet aan de vraag.

Het woningaanbod in de grote steden is in het laatste decennium aanzienlijk uitgebreid. Sinds de millenniumwisseling is er veel nieuwbouw gekomen op VINEX-locaties zoals IJburg in Amsterdam, Leidsche Rijn in Utrecht, Ypenburg en Leidschenveen in Den Haag en Nesselande in Rotterdam.

Tegelijkertijd zijn er in toenemende mate indicaties dat er een nieuwe voorkeur voor stedelijk wonen ontstaat onder jonge autochtone gezinnen. Die voorkeur beperkt zich zeker niet tot de nieuwe uitbreidingswijken; ook het oude stedelijke gebied is in trek. Vooral hoogopgeleide tweeverdieners zouden hechten aan stedelijke voorzieningen (De Meester, 2010). Maar ook het argument dat er vanuit centrale woonlocaties potentieel zeer veel arbeidsplaatsen zijn te bereiken wordt door De Meester genoemd als belangrijk voor gezinnen die bestaan uit tweeverdieners. Wanneer jonge stellen niet meer vanzelfsprekend verhuizen wanneer er kinderen komen zorgt dat in tweede instantie ook voor een grotere natuurlijke aanwas. Kooiman en Latten constateerden dat sinds enkele jaren het aantal jonge kinderen in de grote steden meer toeneemt dan elders in het land (Kooiman en Latten, 2013). Volgens Boterman (2012) trekt Amsterdam steeds meer jonge gezinnen van goed opgeleide autochtonen. Karsten (2007) benadrukt eveneens de opkomst van een nieuw type stedelijk gezin dat hecht aan nabijheid van voorzieningen en werk, maar ook aan de sociale omgeving van 'interessante mensen' en de identiteit als stadsgezin. Een toename van dergelijke nieuwe stedelijke gezinnen kan het gemiddelde welvaartsniveau in de steden gunstig beïnvloeden. Verder speelt de transitie naar een diensteneconomie en de toegenomen economische internationalisering de grootstedelijke ontwikkelingen in de kaart. Het is voor internationale bedrijven belangrijk te beschikken over een ruim aanbod van hooggekwalificeerd personeel. En voor hooggekwalificeerde jonge tweeverdieners kan het handig zijn om in relatieve nabijheid van deze werkgevers te wonen.

Herkomst en motieven van immigranten zijn in het afgelopen decennium ook veranderd. De instroom van migranten voor gezinsvorming of -hereniging uit traditionele herkomstlanden, zoals Turkije en Marokko, leidt op nationaal niveau nog nauwelijks tot een vestigingsoverschot. Dat zal ook in de steden merkbaar zijn. De instroom van asielmigranten is eveneens fors teruggelopen, maar leidt nog wel tot een vestigingsoverschot. De internationale migratie wordt de afgelopen jaren veel meer bepaald door een vestigingssaldo van westerse allochtonen uit Europese landen. Mensen komen nu vooral voor werk naar Nederland, waarbij de stroom vooral vanuit Oost-Europa komt. Naast werk is ook studie een belangrijk migratiemotief geworden en komen studenten naar de grote steden waar universiteiten en hogescholen gevestigd zijn.

Vanwege bovenstaande veranderingen komt de vraag op of nieuwkomers in de vier grote steden economisch sterker zijn dan die van enkele jaren geleden. Meer in detail: is er niet alleen sprake van een hoger vestigingssaldo maar raakt de verandering wellicht ook het economische saldo van in- en uitstroom? Om die vraag te beantwoorden wordt de som van binnen- en buitenlandse in- en uitstroom naar de grote steden gedetailleerd naar herkomst (autochtoon, niet-westerse allochtoon, allochtoon), en naar levensfase, met onderscheid naar jongvolwassenen (18–29 jaar) en overigen (overwegend gezinnen en kinderen).

3. Methode

De gegevens zijn afkomstig uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). De demografische gegevens in het SSB komen uit de Gemeentelijke Basisadministratie Personen (GBA). Uit het SSB is voor 1999 t/m 2003 en voor 2006 t/m 2010 steeds per 1 januari de stand van de bevolking naar leeftijd, herkomstgroepering en woonplaats bepaald. Vervolgens is tussen twee opeenvolgende jaren bepaald welke personen uit de vier grote steden zijn vertrokken, of zich daar hebben gevestigd. Personen die in een van de grote steden komen wonen en binnen hetzelfde kalenderjaar alweer zijn vertrokken, evenals verhuizenden binnen de eigen gemeente, tellen in deze analyse niet mee als in- of uitstroom. Personen die verhuizen van bijvoorbeeld Amsterdam naar Den Haag tellen in deze analyse bij de ene gemeente mee als vertrekkende en bij de andere als vestiger.

Om een indicatie te geven van de gevolgen van veranderende in- en uitstroom in economische zin is gebruik gemaakt van het fiscaal jaarloon dat vestigende werknemers 'inbrengen' en vertrekkende werknemers 'meenemen'. Het fiscaal loon van de werknemers is het bedrag waarover loonheffing (inkomstenbelasting plus premies volksverzekeringen) moet worden betaald. Deze rekenwijze geeft onder andere zicht op een totale som van fiscale jaarlonen van alle banen van alle vestigers op jaarbasis. Er is gekozen voor het loon van werknemers, omdat zij de grootste groep vormen onder de werkenden; de lonen van zelfstandigen zijn achterwege laten. Er zijn natuurlijk ook vestigers of vertrekkers zonder loon, zoals kinderen of personen zonder betaalde baan of met AOW of een uitkering.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat de instroom in de grote steden vooral bestaat uit twintigers (Latten, De Feijter, Nicolaas en Hamers, 2006). Daarom wordt in de leeftijd een tweedeling aangebracht die past bij levensfasen. De eerste is die van de jongvolwassenen (18–29-jarigen), de andere is die van de gezinnen (dertigplussers en kinderen jonger dan 18 jaar).

Verder wordt er onderscheid gemaakt naar herkomstgroepering: autochtoon, westers allochtoon en niet-westers allochtoon. Hierbij worden de eerste generatie (in het buitenland geboren) en de tweede generatie (in Nederland geboren met ten minste een in het buitenland geboren ouder) samengenomen.

De cijfers in dit artikel kunnen afwijken van op het oog vergelijkbare cijfers in de CBS-databank StatLine. Deze verschillen kunnen echter verklaard worden. Zo worden in het SSB nagekomen berichten van de GBA nog wel verwerkt, waardoor het aantal inwoners iets hoger is in het SSB. Ook met vertraging ontvangen berichten over migratie worden in het SSB-migratiebestand nog verwerkt om een zo compleet mogelijk bestand te maken. De jaarcijfers in StatLine worden hiervoor niet aangepast. De cijfers kunnen ook afwijken doordat verschillende peilmomenten zijn gebruikt. Het vestigingsoverschot op StatLine is gebaseerd op stroomcijfers (migratie en verhuizingen per jaar). In dit artikel zijn standcijfers (op 1 januari) gebruikt.

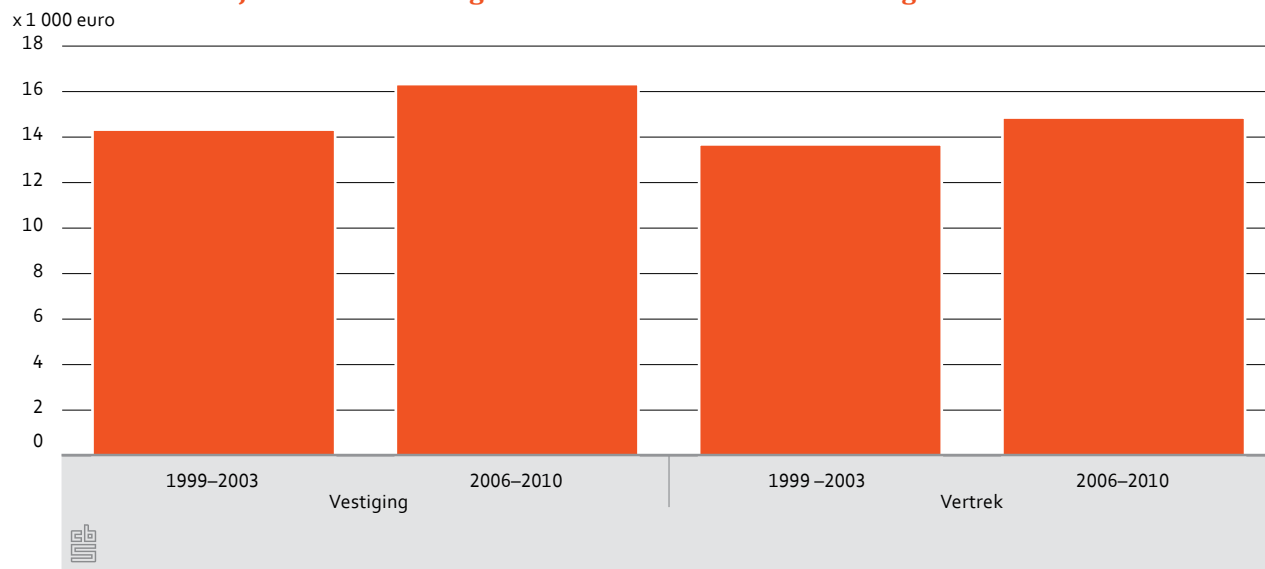
4. Resultaten

4.1 De nieuwkomers in de vier grote steden en hun fiscaal jaarloon

Tussen januari 2006 en januari 2010 bedroeg het vestigingsoverschot van de vier grote steden 22,5 duizend personen. Dat is 8 duizend hoger dan rond de millenniumwisseling, een stijging van 57 procent. Het positieve saldo heeft zich dus niet alleen gehandhaafd maar is verder toegenomen. Meer recente cijfers bevestigen het beeld van een aanhoudend grootstedelijk vestigingssaldo. Misschien nog belangrijker dan het stijgende vestigingssaldo voor de ontwikkeling van de steden is de samenstelling van de in- en uitstroom in termen van fiscaal jaarloon.

De meer recente nieuwkomer blijkt er gemiddeld economisch beter voor te staan dan die rond de millenniumwisseling (grafiek 4.1.1). Door alle verdiende jaarlonen te middelen over de totale instromende bevolking (dus inclusief kinderen, personen zonder betaalde baan, personen met een uitkering, studenten, asielzoekers of arbeidsmigranten) wordt in de vergelijking in de tijd ook rekening gehouden met het effect van een veranderde samenstelling van de groep toestromers. Op die manier kan aan elke nieuwkomer in de periode 1999–2003 een gemiddeld fiscaal jaarloon van 14,3 duizend euro worden toegerekend. Dit kan worden gezien als een economische indicator voor de vestigende bevolking. Het gemiddelde bedrag dat aan elke nieuwkomer in de periode 2006–2010 kan worden toegerekend bedraagt 16,3 duizend euro, een stijging van 14 procent (ongeveer gelijk aan het inflatieniveau van Nederland). Het gemiddelde loon van vertrekkers nam echter slechts met 9 procent toe: in feite een reële daling bij degenen die vertrekken. Met andere woorden: de grotere omvang van het vestigingssaldo gaat samen met vestigers van wie het gemiddelde fiscale loonbedrag sneller is gestegen dan van de vertrekkers. Ofwel: het gemiddelde bedrag per vestiger bleef op niveau, maar blijktbaar was dat niet het geval bij degenen die vertrokken. Dat betekent dat het saldo van in- en uitstroom van de vier grote steden zich in termen van fiscaal jaarloon gunstig ontwikkelt.

4.1.1 Gemiddeld jaarloon van vestigers in en vertrekkers uit de vier grote steden

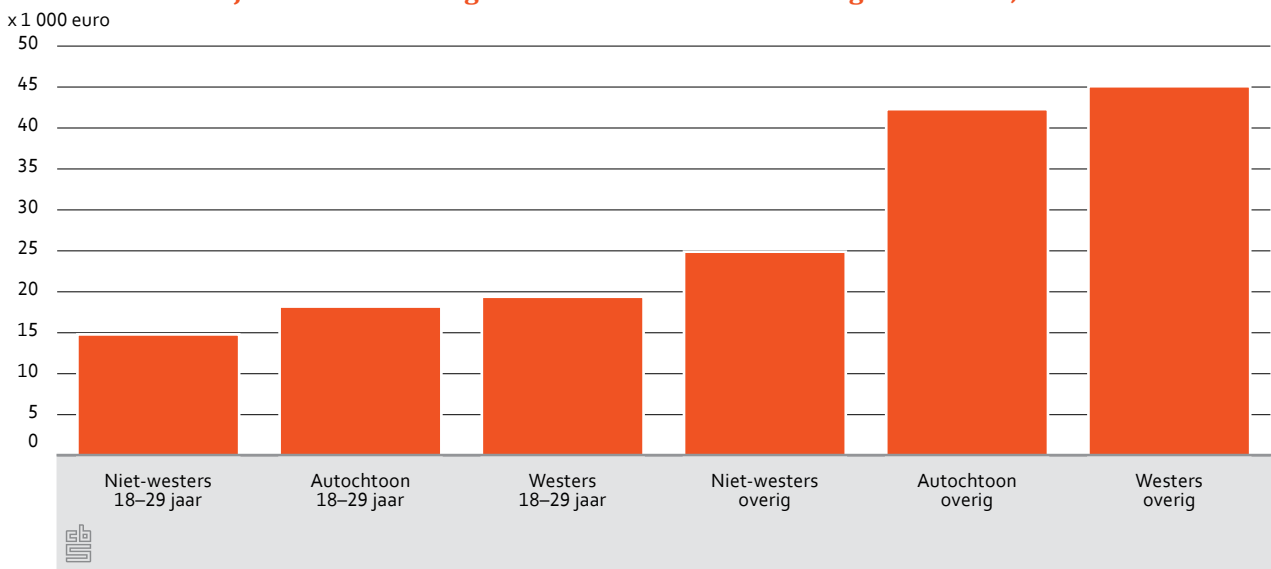
De snellere stijging van het gemiddelde fiscale jaarloon berekend over alle vestigers vergeleken met dat van alle vertrekkers zou veroorzaakt kunnen worden door een snellere toename van het aantal werknemers onder degenen die zich vestigen. Dat is echter niet het geval. Het aandeel werknemers in de vestigingsstroom is gelijk gebleven (65 procent). De gunstige waarden hebben dus wellicht te maken met daadwerkelijke verdiensten onder degenen die zich vestigen.

Onder vertrekkers is het aandeel werknemers gedaald van 59 procent in de periode 1999–2003, naar 55 procent in de periode 2006–2010. Dit zou kunnen betekenen dat degenen die vertrekken minder vaak werkenden zijn en werknemers vaker dan voorheen in de stad blijven wonen. Het beeld sluit aan bij signalen dat de steden recent weer jonge gezinnen en tweeverdieners weten vast te houden (Boterman, 2012; Karsten, 2007).

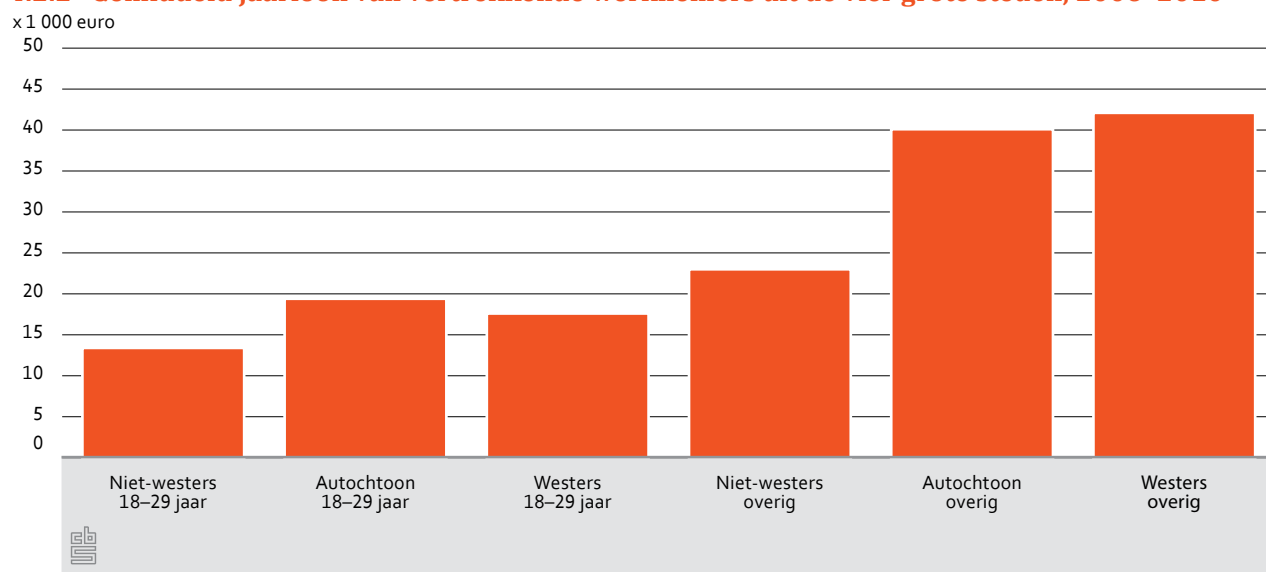
4.2 Jaarloon werknemers in de vier grote steden

Ook wanneer het gemiddelde jaarloon van alleen werknemers onder de vestigers bekeken wordt, dan is de stijging van het gemiddelde fiscaal jaarloon met 13 procent vrijwel identiek aan die van de stijging van het gemiddelde berekend over de totale groep instromers. Dat is op dit groepsniveau logisch omdat het aandeel werknemers bijna gelijk is gebleven, maar er is op dat niveau nog geen rekening gehouden met een onderliggende verandering in de samenstelling van de groep vestigers naar herkomst en leeftijd. Wanneer de bedragen voor werknemers worden berekend per leeftijd- en herkomstgroep, dan is er meteen een duidelijk verschil zichtbaar. Uit grafiek 4.2.1 voor de periode 2006–2010 blijkt, voor werknemers in de gezinsfase, dat westers allochtone werknemers bij vestiging gemiddeld een iets hoger fiscaal jaarloon hebben dan autochtone vestigers. Deze westerse werknemers verdienen bijna twee keer zo veel als werknemers van niet-westerse herkomst. Hoewel minder sterk is dat ook zichtbaar bij jongere werknemers van 18–29 jaar. Voor de vertrekkers is dat ook het geval, maar het gemiddelde niveau ligt bij vertrekkenden lager dan bij instromers. Het duidt op een gunstig economisch saldo van in- en uitstromers, waarbij vooral instroom van westerse werknemers in combinatie met uitstroom van niet-westerse werknemers het economische saldo maximaal begunstigt.

4.2.1 Gemiddeld jaarloon van vestigende werknemers in de vier grote steden, 2006–2010

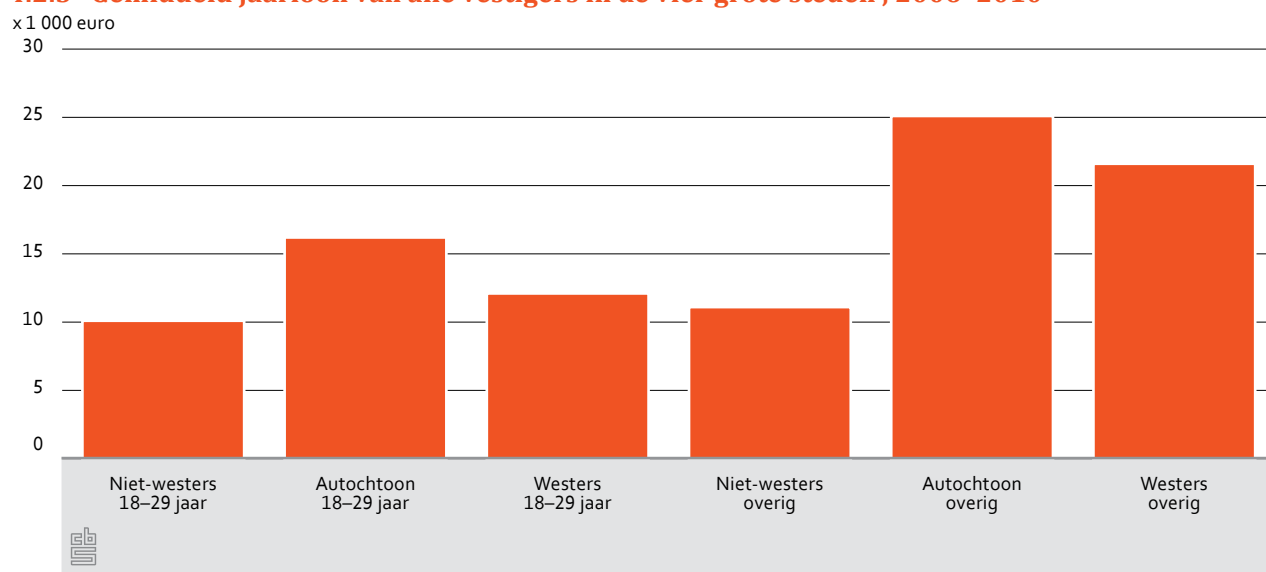
4.2.2 Gemiddeld jaarloon van vertrekkende werknemers uit de vier grote steden, 2006-2010

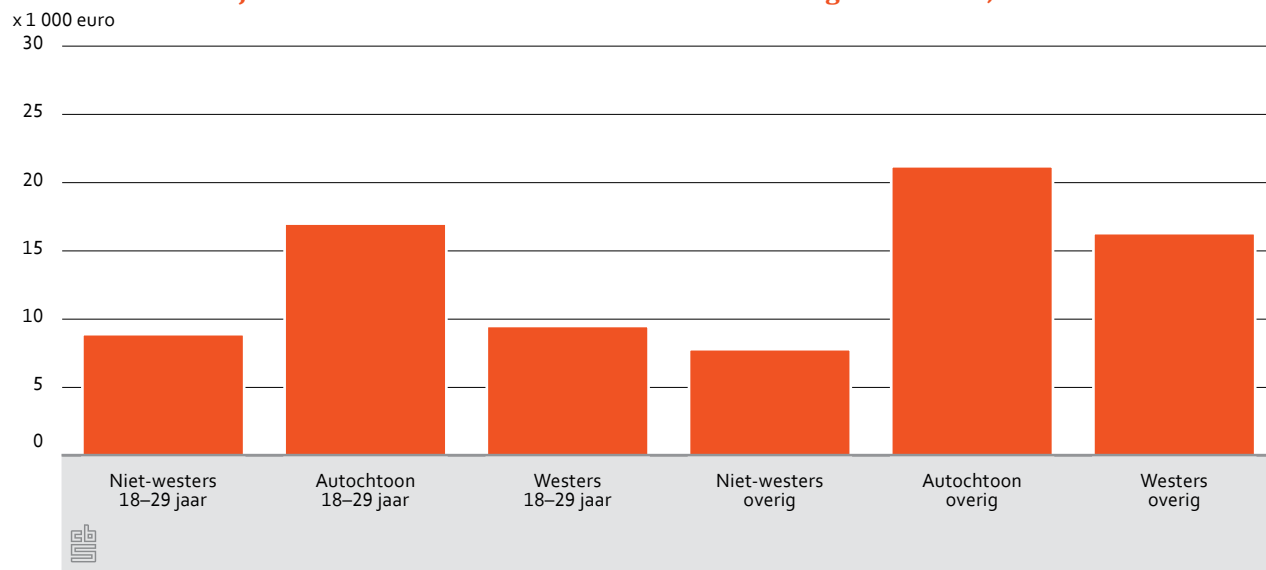
In de totale groep – werknemers en overigen – liggen de gemiddelde bedragen uiteraard lager. De autochtone vestigers scoren dan iets gunstiger dan de westerse, maar de niet-westerse instroom heeft ook bij deze benadering de laagste gemiddelde fiscale jaarlonen. Meer toestroom van autochtonen en westerse allochtonen, en minder van niet-westerse, is op deze manier gezien gunstig voor het economische saldo van de vier grote steden. Een verandering in de samenstelling naar herkomst en leeftijd onder zowel vestigers als vertrekkers, brengt dus verandering in het economische resultaat van de migratiestroom naar de grote steden.

In welke mate geldt bovenstaande resultaat voor de grote steden afzonderlijk en wat zijn de onderliggende ontwikkelingen? Om die vraag te beantwoorden worden nu eerst de verhuisstromen voor de twee perioden gedetailleerd naar leeftijd en herkomstgroepering om er vervolgens per substroom gemiddelde jaarlonen aan toe te kennen. Aldus komt er

4.2.3 Gemiddeld jaarloon van alle vestigers in de vier grote steden, 2006-2010

4.2.4 Gemiddeld jaarloon van over alle vertrekkers uit de vier grote steden, 2006–2010

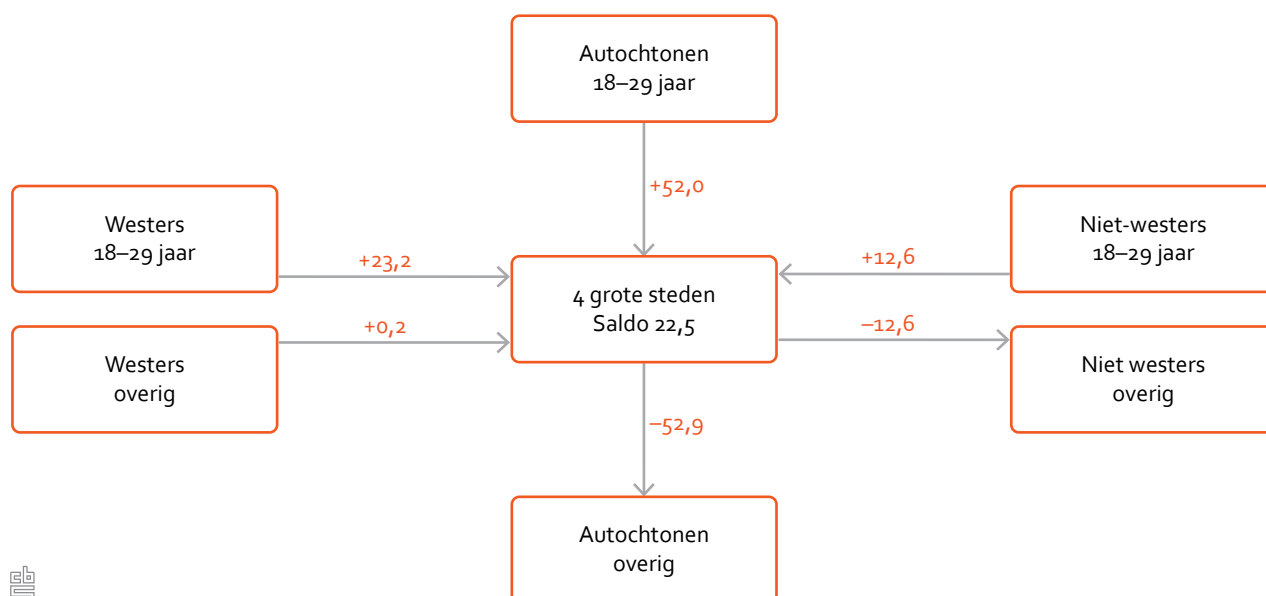

een beeld naar voren van verandering in economische opbrengst van vestiging en vertrek. In paragraaf 4.5 wordt de ontwikkeling in de som gepresenteerd voor de vier steden afzonderlijk.

4.3 Samenstelling vestiging en vertrek vier grote steden is veranderd

Het vestigingsoverschot voor de vier steden is gestegen van 14,3 duizend in de periode 1999–2003, naar 22,5 duizend personen in 2006–2010. De substromen laten grotere veranderingen zien (figuur 4.3.1 en bijlage 1 en 2).

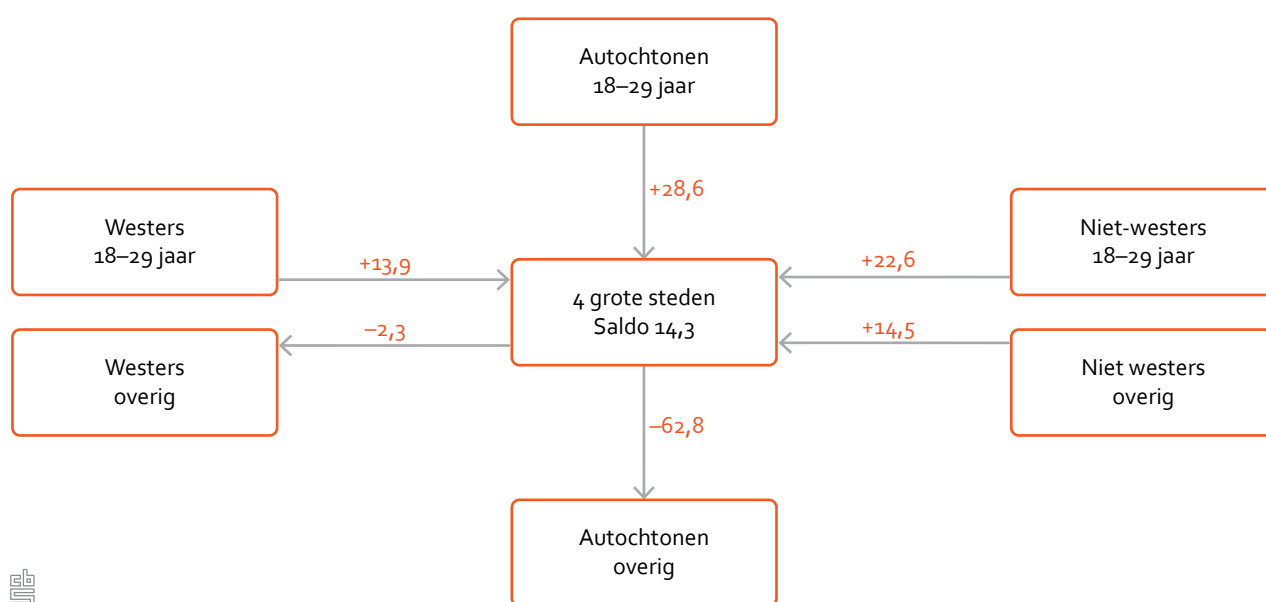
4.3.1a Saldi in- en uitstroom vier grote steden (x 1 000 personen), 2006–2010

In het stroomschema zijn de saldi per subgroep te zien voor de periode 2006–2010. Het maakt zichtbaar dat bij autochtonen het positieve saldo voor 'twintigers' het negatieve saldo voor 'gezinnen' vrijwel compenseert. Dat geldt ook voor niet-westerse allochtonen. Hoewel deze saldi – op een moment gemeten – niet dezelfde personen betreffen, zou hier het roltrapconcept van Fielding mede werkzaam kunnen zijn. Voor de autochtonen en de niet-westerse allochtonen compenseren de in- en uitstroom van de twee leeftijdsgroepen elkaar bijna volledig. Voor westerse twintigers is er een opvallend positief vestigingssaldo dat niet wordt afgeroomd door een vertreksaldo van de andere leeftijdsgroepen. Het zou kunnen zijn dat westerse dertigers nog meer geneigd zijn in de stad te blijven dan autochtone dertigers. Opvallend is verder het totale vestigingsoverschot van westerse jongvolwassenen vrijwel gelijk is aan het totale vestigingssaldo.

4.3.1b Saldi in- en uitstroom vier grote steden (x 1 000 personen), 1999–2003

Vergelijking van de saldi van 2006–2010 met die van 1999–2003 laat een aantal opvallende veranderingen zien. Ten eerste was er destijds voor autochtonen een fors negatief saldo bij 30-plussers en kinderen dat niet werd gecompenseerd door het positieve saldo bij jongvolwassenen. Voor autochtonen was daardoor het totale saldo fors negatief. Bovendien was het negatieve saldo voor de 'gezinsleeftijden' groter dan in de meer recente periode (-62,8 duizend respectievelijk -52,9 duizend).

De cijfers laten zien dat de grote steden recent minder verlies hebben aan autochtonen in de gezinsfase. Bovendien is het saldo voor autochtone jongvolwassenen aan het eind van het decennium hoger dan aan het begin. Het is in lijn met de gesignaleerde veranderingen in woonvoorkeuren onder jonge autochtonen: hoewel het aantal vertrekkende autochtonen in de gezinsfaseleeftijd nog overheerst is er toch sprake van een lagere uitstroom van autochtone 30-plussers dan rond de millenniumwisseling. Dit kan duiden op een verminderde uitstroom van economisch relatief krachtige autochtone 30-plussers.

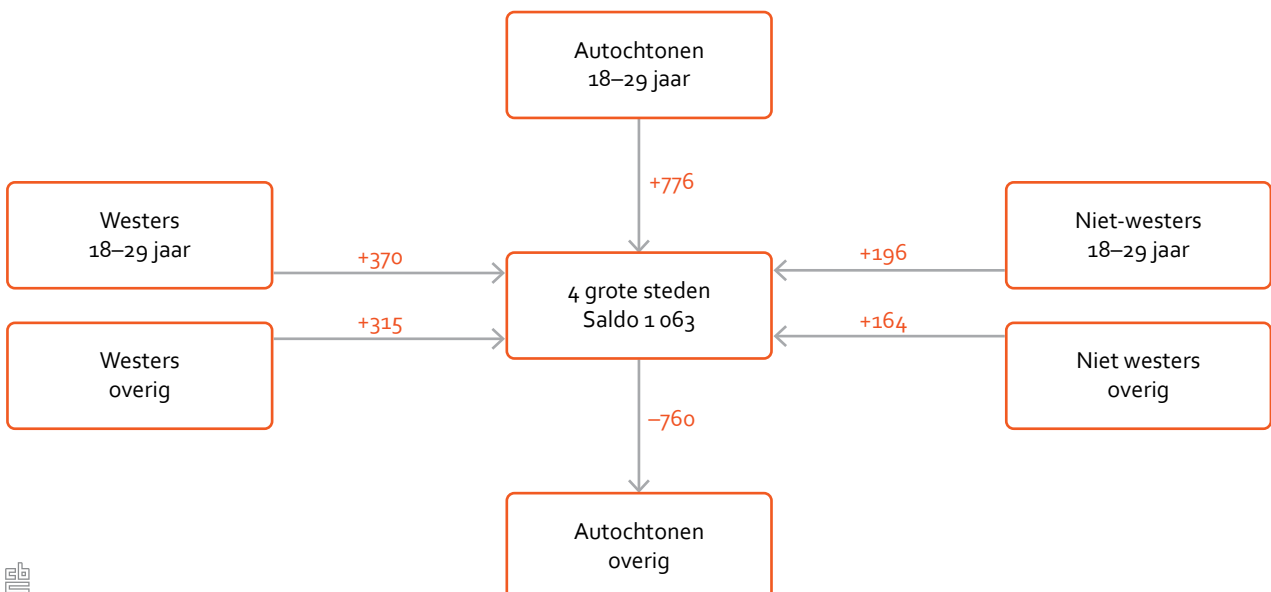
Hadden westerse allochtonen in de gezinsfase-leeftijd rond de millenniumwisseling nog een klein negatief vestigingssaldo, tegen het eind van het eerste decennium is dat positief geworden. Ook die verandering in de verhuisstroom heeft vanwege de relatief hogere gemiddelde jaarlonen een gunstig effect op het economische saldo. Het gestegen aantal westerse twintigers is ook relatief gunstig aangezien zij gemiddeld hogere fiscale jaarlonen genereren dan twintigers van niet-westerse en autochtone herkomst. Verder blijkt dat er in de periode 1999–2003 nog sprake was van een fors vestigingsoverschot van 37 duizend niet-westerse allochtonen, degenen met gemiddeld de laagste fiscale jaarlonen. Dat vestigingssaldo is aan het eind van het decennium vrijwel nul.

4.4 De saldi in termen van fiscale jaarlonen

Om zicht te krijgen op de economische effecten van de gedifferentieerde verhuiscategorieën en de veranderingen daarin, is gebruik gemaakt van de fiscale jaarlonen (figuur 4.4.1). Per herkomstcategorie en leeftijdsgroep is het totale fiscale jaarloon berekend voor instromers en uitstromers. Die totaalbedragen zijn gesommeerd en leveren een saldo in euro's voor elke subcategorie. Saldi zijn niet altijd eenvoudig te interpreteren. In figuur 4.3.1 staan de saldi van de in- en uitstroom in aantal personen, in figuur 4.4.1 de bijbehorende saldi in loon. Bij het vergelijken van deze saldi lijken er soms op het eerste gezicht vreemde combinaties voor te komen. Zo is het saldo personen bij niet-westerse 'overige leeftijden' in de periode 2006–2010 negatief: van deze groep vertrokken 12,6 duizend meer mensen dan er naar de grote steden kwamen. Toch nam het saldo fiscaal jaarloon toe, met 164 miljoen euro, wat verklaard kan worden doordat de vestigers gemiddeld een hoger loon hadden dan de vertrekkers.

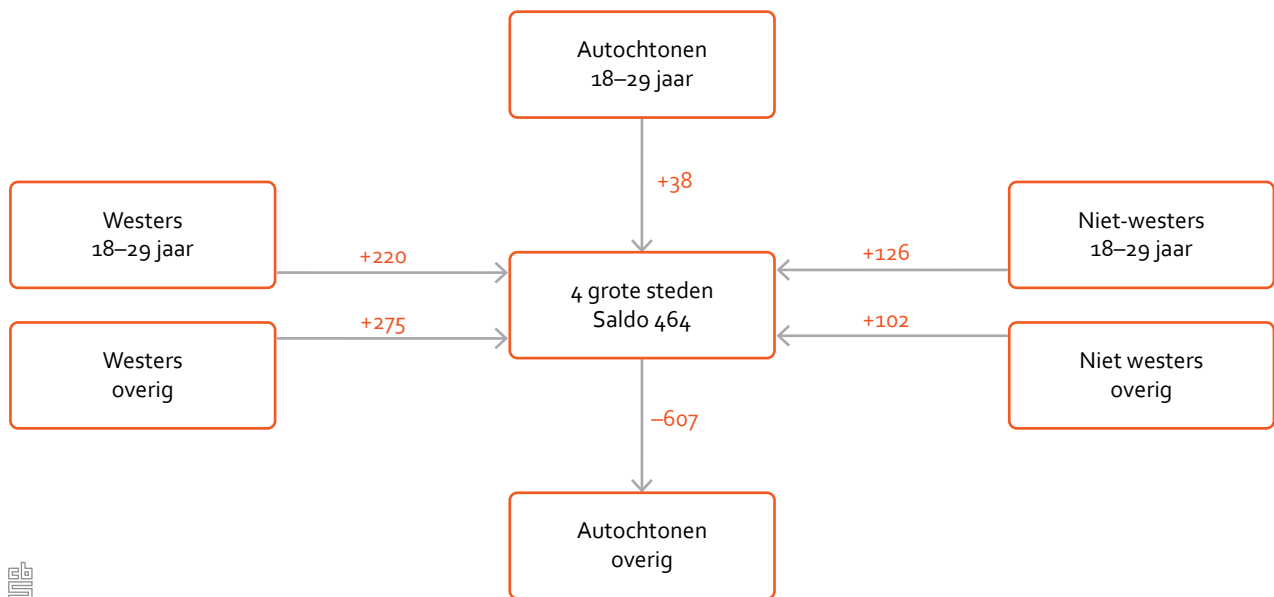
Voor de periode 2006–2010 bedraagt de totale som aan jaarlonen van het vestigingssaldo in de vier grote steden bijna 1,1 miljard euro. Autochtonen blijken hier nauwelijks aan bij te dragen. Nog steeds verliezen de steden aan fiscale jaarlonen door een vertreksaldo van autochtonen anders dan twintigers. Het saldo van autochtone twintigers compenseert met

4.4.1a Saldi in- en uitstroom vier grote steden (fiscaal jaarloon, x miljoen euro), 2006–2010

hun fiscale jaarlonen wel de uitstroom van jaarlonen van de overige autochtonen. Het saldo van ruim 1,1 miljard komt vrijwel volledig voor rekening van allochtonen. Niet-westerse verhuisstromen brengen circa 360 miljoen aan fiscale jaarlonen mee, westerse bijna 700 miljoen. Met andere woorden het vestigingssaldo van westerse allochtonen is goed voor twee derde van het totale saldo van fiscale jaarinkomens van in- en uitstromers.

4.4.1b Saldi in- en uitstroom vier grote steden (fiscaal jaarloon, x miljoen euro), 1999–2003

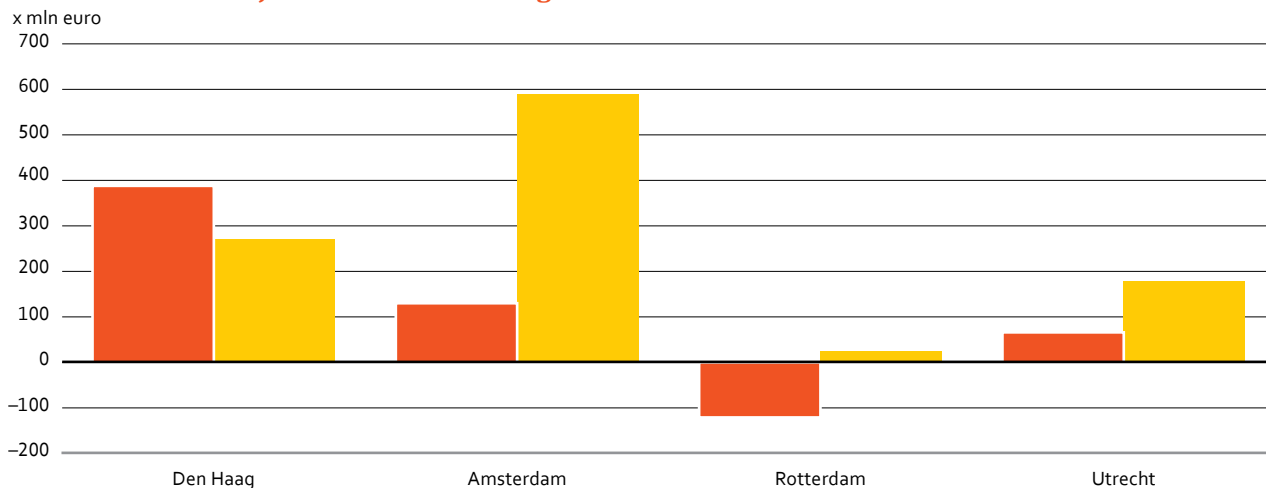
In de periode 1999–2003 werd per saldo 464 miljoen euro ingebracht. Meest opvallend is dat destijds de autochtone twintigers nog maar een zeer geringe bijdrage leverden aan het saldo en de overige autochtonen een sterk negatief effect hadden op de uitkomst. Net als in 2006–2010 hadden de westerse herkomstgroepen een positief effect, dat groter was dan dat van de niet-westerse.

4.5 Amsterdam aan top

De berekening van het saldo aan fiscale jaarlonen dat volgt uit gedetailleerde berekening per subcategorie van in- en uitstromers is herhaald per stad (grafiek 4.5.1). Hieruit blijkt dat Amsterdam de grootste bijdrage heeft geleverd aan het totale positieve saldo van 1,1 miljard in de periode 2006–2010. Ook Den Haag leverde een substantiële bijdrage. Rotterdam bleef duidelijk achter. Uiteraard hangen de verschillen samen met de vestigingssaldi: Amsterdam had een groter vestigingssaldo dan Den Haag en Rotterdam had een vertrekoverschot. Maar ook speelt mee dat de gemiddelde fiscale jaarlonen van instromers in Den Haag en Amsterdam op een hoger niveau liggen dan die in Rotterdam of Utrecht. Daarbij speelt op zijn beurt de aard van de werkgelegenheid in de steden een rol. Amsterdam heeft zich ontwikkeld tot een internationale kennisstad en internationaal financieel centrum. Dat stimuleert het aantal hoge-lonen-banen in de stad. Dat zou ook kunnen gelden voor Den Haag dat zich nog

steeds ontwikkelt als internationaal juridisch centrum. Rotterdam blijft in deze ontwikkeling iets achter, maar vergeleken met de periode rond de millenniumwisseling is de situatie voor Rotterdam wel verbeterd. In die periode had Den Haag de grootste bijdrage aan het totale saldo. Inmiddels is de opbrengst van verhuisstromen enigszins teruggevallen maar nog steeds flink positief, Den Haag heeft de koppositie echter moeten afstaan aan Amsterdam.

4.5.1 Saldo fiscaal jaarloon voor de vier grote steden

1999-2003 2006-2010

5. Conclusies

De vier grote steden hebben aan het eind van de vorige eeuw veel uittocht van autochtone inwoners gekend. Daarvoor in de plaats vestigden zich grote aantallen niet-westerse allochtonen, vooral uit traditionele herkomstlanden. Daarmee verloor de stad een economisch sterke middenklasse. In het afgelopen decennium is de situatie gaan keren. Langzaam worden de steden weer aantrekkelijker voor autochtonen en westers allochtonen. Nadere analyse van de verhuisstromen laat zien dat het vertrekoverschot voor autochtonen vooral afneemt door een hogere instroom van twintigers, maar ook door iets minder verlies aan autochtonen in andere leeftijdscategorieën. Het is een indicatie dat de grote steden meer jonge gezinnen weten vast te houden. Vooral de instroom van autochtone jongvolwassenen voorkomt een negatief saldo in termen van de totale fiscale jaarlonen van in- en uitstromers. Degenen die de stad verlaten zijn minder vaak werknemer dan degenen die rond het millennium vertrokken. Dat draagt ertoe bij dat het toeberekenende fiscale jaarinkomen onder recent vertrekkenden relatief achter blijft bij dat van de toestromers. Verder varen de steden wel bij een verhoogde instroom van westerse twintigers, overwegend arbeidsmigranten en studenten. Voor een deel kunnen dat jongeren zijn die zelf al in Nederland zijn geboren en net als hun autochtone leeftijdgenoten in de steden

gaan studeren, maar het gaat zeker ook om toestroom van studenten en werkzoekenden vanuit het buitenland. De internationalisering van het hoger onderwijs en de Europese uitbreiding stimuleren de toestroom. De immigranten die vanwege werk komen hebben een positief effect op de relatief gunstige gemiddelde fiscale jaarlonen in deze groep. Het heeft wellicht te maken met een toegenomen internationalisering van de diensteneconomie en de arbeidsmigratie vanuit Oost-Europese landen en recent ook uit Zuid-Europese landen waar grote jeugdwerkloosheid heerst. Ook het vestigingssaldo van westerse allochtonen in de overige leeftijden resulteert in per saldo veel extra fiscaal jaarloon in de vier grote steden. De landelijk sterk teruggelopen immigratie uit niet-westerse landen (overwegend asielmigratie en gezinshereniging) manifesteert zich ook in de grote steden. Het niet-westerse vestigingssaldo dat rond de millenniumwisseling nog een grote rol speelde is vrijwel verdamppt. Daarmee is ook de instroom van categorieën die relatief geringe fiscale jaarlonen genereren gereduceerd. Al met al dragen de veranderingen in de verhuisstromen van en naar de vier grote steden bij aan een verbetering van het waargenomen 'economische' saldo, in termen van fiscale jaarlonen.

6. Literatuur

Bontje, M. en J. Latten, 2005, Selectieve migratie in grote steden. *Rooilijn: tijdschrift voor wetenschap en beleid in de ruimtelijke ordening* 38(1), blz. 17–22.

Boterman, W.R., 2012, Residential practices of middle classes in the field of parenthood. Amsterdam: UvA (proefschrift).

Fielding, A.J., 1992, Migration and social mobility: South East England as an escalator region. *Regional Studies*, 26, 1, blz. 1–15.

Jong, G.F. de, en J.T. Fawcett, 1981, Motivations for migration: an assessment and a value-expectancy research model. In: G.F. de Jong & R.W. Gardner (Eds.), *Migration decision making. Multidisciplinary approaches to microlevel studies in developed and developing countries*, blz. 13–58. New York: Pergamon Press.

Karsten, L., 2007, Housing as a way of life. Towards an understanding of middle-class families' preferences for an urban residential location. *Housing Studies*, vol. 22, no. 1, blz. 83–98.

Kooiman N. en J. Latten, 2013, Steeds meer jonge kinderen groeien op in de grote stad. *CBS-Webmagazine* 15 februari 2013.

Latten, J., M. Bontje en H. Nicolaas, 2004, Bevolkingsdynamiek in de vier grote steden. *Bevolkingstrends* (52)2, blz. 59–68. CBS, Voorburg/Heerlen.

Latten J., H. de Feijter, H. Nicolaas, B. Hamers, 2006, Uit balans, Selectieve verhuisstromen naar en uit de stad. *Bevolkingsvraagstukken anno 2006. Grote steden in demografisch perspectief*. N. van Nimwegen, I. Esveldt (red.). *Werkverband Periodieke Rapportage bevolkingsvraagstukken*. NIDI rapport no. 71, Den Haag. blz. 175–207.

Latten J. en F. Migchelbrink, 2011, Grote steden sneller dan gemiddeld gegroeid. CBS-Webmagazine 11 juli 2011.

Meester, E. de, 2010, A fine balance. The residential context and task division between partners. Amsterdam: UvA (proefschrift).

Bijlage

1. Demografische en sociaal-economische kenmerken van migratiestromen voor de vier grote steden gezamenlijk en apart, naar herkomstgroepering en leeftijd voor de periode jan. 1999–jan. 2003

	Vestiging		Vertrek		Saldo	
	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon
Den Haag	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro
Autochtonen						
18–29 jaar	20,7	386	17,5	291	3,2	95
30+ en 0–17 jaar	23,7	487	31,7	455	-8,0	32
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	13,5	112	8,9	76	4,6	37
30+ en 0–17 jaar	21,5	157	15,7	99	5,7	57
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	6,4	92	4,4	50	2,0	42
30+ en 0–17 jaar	11,7	284	10,2	159	1,5	125
Totaal	97,5	1 518	88,3	1 130	9,2	388
Amsterdam						
Autochtonen						
18–29 jaar	35,8	602	24,4	444	11,4	158
30+ en 0–17 jaar	23,2	548	50,9	886	-27,8	-338
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	19,9	163	12,9	125	7,0	37
30+ en 0–17 jaar	27,5	205	26,4	194	1,1	12
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	14,8	227	8,5	101	6,3	126
30+ en 0–17 jaar	16,2	411	18,8	275	-2,6	135
Totaal	137,4	2 156	141,9	2 025	-4,6	130
Rotterdam						
Autochtonen						
18–29 jaar	25,0	399	22,3	403	2,7	-4
30+ en 0–17 jaar	22,0	379	40,3	604	-18,3	-225
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	20,3	139	11,7	98	8,6	41
30+ en 0–17 jaar	26,6	143	19,9	118	6,7	25
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	8,4	95	5,2	66	3,1	30
30+ en 0–17 jaar	8,6	129	9,2	117	-0,6	12
Totaal	110,9	1 285	108,6	1 406	2,3	-121

1. Demografische en sociaal-economische kenmerken van migratiestromen voor de vier grote steden gezamenlijk en apart, naar herkomstgroepering en leeftijd voor de periode jan. 1999–jan. 2003 (slot)

	Vestiging		Vertrek		Saldo	
	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon
	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro
Utrecht						
Autochtonen						
18–29 jaar	29,8	409	18,6	311	11,2	99
30+ en 0–17 jaar	15,0	333	23,8	409	-8,8	-75
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	6,4	48	4,1	37	2,3	11
30+ en 0–17 jaar	6,1	43	5,3	35	0,9	8
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	6,2	61	3,8	39	2,4	23
30+ en 0–17 jaar	3,8	68	4,5	66	-0,7	2
Totaal	67,5	962	60,1	896	7,4	66
4 grote gemeenten						
Autochtonen						
18–29 jaar	111,4	1 796	82,9	1 448	28,6	348
30+ en 0–17 jaar	83,9	1 748	146,7	2 355	-62,8	-607
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	60,1	462	37,5	336	22,6	126
30+ en 0–17 jaar	81,7	548	67,2	446	14,5	102
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	35,8	475	21,9	255	13,9	220
30+ en 0–17 jaar	40,4	892	42,7	617	-2,3	275
Totaal	413,3	5 921	399,0	5 457	14,3	464

Bron: CBS.

2. Demografische en sociaal-economische kenmerken van migratiestromen voor de vier grote steden gezamenlijk en apart, naar herkomstgroepering en leeftijd voor de periode jan. 2006–jan. 2010

	Vestiging		Vertrek		Saldo	
	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon
	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro
Den Haag						
Autochtonen						
18–29 jaar	19,8	381	16,5	291	3,3	91
30+ en 0–17 jaar	23,4	553	32,3	658	-8,9	-105
Niet-westerse allochtonen						
18–29 jaar	16,7	158	13,8	119	2,9	39
30+ en 0–17 jaar	20,8	242	23,1	170	-2,3	72
Westerse allochtonen						
18–29 jaar	12,4	136	7,1	68	5,3	69
30+ en 0–17 jaar	19,1	388	15,6	283	3,5	105
Totaal	112,2	1 859	108,4	1 588	3,8	271

2. Demografische en sociaal-economische kenmerken van migratiestromen voor de vier grote steden gezamenlijk en apart, naar herkomstgroepering en leeftijd voor de periode jan. 2006–jan. 2010 (slot)

	Vestiging		Vertrek		Saldo	
	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon	Aantal personen	Fiscaal jaarloon
	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro	x 1 000	x mln euro
Amsterdam						
Autochtonen						
18-29 jaar	49,9	838	24,3	398	25,6	440
30+ en 0-17 jaar	27,1	785	52,2	1 161	-25,1	-376
Niet-westerse allochtonen						
18-29 jaar	24,7	287	20,4	192	4,3	96
30+ en 0-17 jaar	28,5	347	34,3	294	-5,9	53
Westerse allochtonen						
18-29 jaar	25,2	353	14,3	136	10,8	217
30+ en 0-17 jaar	23,0	598	26,6	438	-3,7	161
Totaal	178,2	3 207	172,2	2 618	6,1	589
Rotterdam						
Autochtonen						
18-29 jaar	27,0	449	20,7	379	6,4	70
30+ en 0-17 jaar	24,4	501	36,2	693	-11,8	-192
Niet-westerse allochtonen						
18-29 jaar	22,1	198	18,8	161	3,3	37
30+ en 0-17 jaar	23,4	221	28,0	200	-4,5	21
Westerse allochtonen						
18-29 jaar	11,0	126	7,1	75	3,9	51
30+ en 0-17 jaar	11,9	188	11,3	151	0,6	37
Totaal	119,8	1 683	122,1	1 659	-2,3	24
Utrecht						
Autochtonen						
18-29 jaar	39,6	546	22,9	370	16,7	175
30+ en 0-17 jaar	18,3	493	25,3	579	-7,0	-86
Niet-westerse allochtonen						
18-29 jaar	8,2	79	6,2	54	2,1	25
30+ en 0-17 jaar	6,8	74	6,7	55	0,1	19
Westerse allochtonen						
18-29 jaar	9,4	85	6,2	51	3,2	34
30+ en 0-17 jaar	5,1	100	5,2	88	-0,1	12
Totaal	87,4	1 377	72,5	1 198	14,9	179
4 grote gemeenten						
Autochtonen						
18-29 jaar	136,3	2 214	84,4	1 438	52,0	776
30+ en 0-17 jaar	93,1	2 332	146,0	3 091	-52,9	-760
Niet-westerse allochtonen						
18-29 jaar	71,7	722	59,1	526	12,6	196
30+ en 0-17 jaar	79,5	883	92,1	719	-12,6	164
Westerse allochtonen						
18-29 jaar	57,9	700	34,8	330	23,2	370
30+ en 0-17 jaar	59,1	1 275	58,8	960	0,2	315
Totaal	497,7	8 126	475,2	7 063	22,5	1 063

Bron: CBS.

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2012–2013	2012 tot en met 2013
2012/2013	Het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2010/'11–2012/'13	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2013.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.